

Gelders financieel toezicht: meerwaarde in goede en slechte tijden

Arnhem, 3 februari 2014

Opzet presentatie

- Waarom dit onderzoek?
- Wat hebben we onderzocht?
- Toezicht in het kort: stand van zaken, rollen en uitvoering
- Overwegingen voor PS
- Enkele overwegingen voor GS

Waarom dit onderzoek?

- Thema aangereikt vanuit PS
- Gemeenten in financiële problemen door grondexploitaties:

FINANCIEN Accountant gemeente Geldermalsen: schrijf 50 miljoen af

Verlies bouwgrond kan fors oplopen

Nijmegen neemt 70 miljoen verlies op grondexploitaties

Grondschild van Beuningen: 27 miljoen

De geschiedenis herhaalt zich

1983:

- Meerwaarde in goede en slechte tijden

Wat hebben we gedaan?

Centrale vraag:

Op welke wijze geeft provincie Gelderland vorm en inhoud aan haar rol als toezichthouder op de gemeentefinanciën, toegespitst op gemeentelijke grondexploitaties en in relatie tot haar ruimtelijke rol?

Aanpak:

- Casestudy: Beuningen, Ede en Geldermalsen
- Interviews met BZK en vier andere provincies
- Theoretisch inzicht van prof.mr.dr. Elzinga over rol PS

Toezicht in het kort

- **Basis:** artikel 203 Gemeentewet, wettelijke taak opgedragen aan GS
- **Doel:** voorkomen artikel 12-gemeenten
- **Twee vormen:** repressief (regulier) en preventief
- Financieel toezicht richt zich op de **begroting**

Wat is de status in Gelderland?

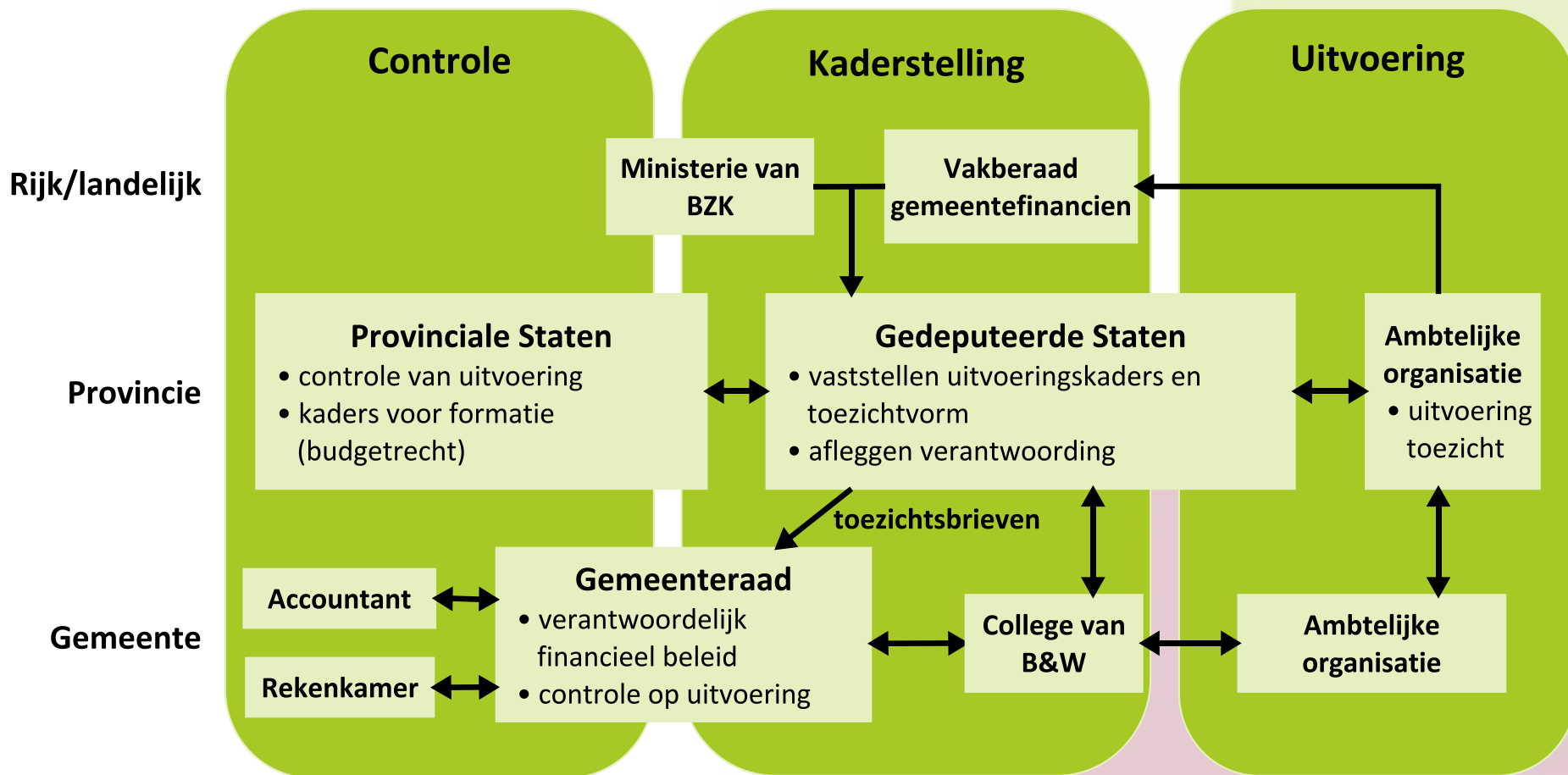
- 2 artikel 12-gemeenten in onderzoeksperiode (2006-2012)

Tabel 1 Aantal preventief toezicht gemeenten in Gelderland 2006-2012*

	Gelderland			Nederland
	Imperatief preventief toezicht	Facultatief preventief toezicht	% van totaal	% van totaal
2006	3: Aalten, Heerde, Neder-Betuwe	4: Bronckhorst, Millingen aan de Rijn, Montferland en Ubbergen	12,5%	7,2%
2007	2: Neder-Betuwe, Ubbergen	1: Aalten	5,4%	4,7%
2008	2: Buren, Ubbergen	0	3,6%	3,9%
2009	1: Ubbergen	0	1,8%	2,7%
2010	2: Millingen aan de Rijn, Ubbergen	0	3,6%	4,4%
2011	2: Oost-Gelre, Millingen aan de Rijn	0	3,6%	4,8%
2012	3: Apeldoorn, Beuningen en Millingen aan de Rijn	0	5,4%	2,6%

* Exclusief toezicht dat voortvloeit uit de Wet algemene regels herindeling (arhi) (zie [bijlage 3](#) voor meer informatie).

Wie zijn er betrokken?

Hoe voert de provincie toezicht uit?

- Cyclisch proces
  - Gedurende het jaar: analyse financiële documenten, ambtelijke en bestuurlijke gesprekken
  - December: toezichtbrief met toezichtvorm
- Geen afzonderlijk toezicht op grondexploitaties, wel meer aandacht

Overwegingen voor PS

1. PS hebben controlerende rol bij het toezicht.
Er zijn geen redenen om deze niet ruimhartig in te vullen.
2. Heroverweeg de huidige afspraken met GS over de informatievoorziening.

GS-reactie: GS willen in algemene zin in gesprek met PS gaan over controlerende rol, bv. in relatie tot co-creatie

Overwegingen voor PS

3. Wij geven PS in overweging om nog actiever te sturen op herstel van het evenwicht bij woningbouw en bedrijventerreinen

GS-reactie: GS onderschrijven conclusie dat regionale afstemming belangrijk is. Actief sturen op samenwerking en afstemming is al jarenlang leidend principe, met vertrouwen op inzet van de gemeenten en regio's

Overwegingen voor GS

4. We onderstrepen het belang van regelmatige evaluatie. Ga daarbij na of het financiële toezicht voldoende meerwaarde oplevert voor provincie en gemeente(rade)n en of problemen tijdig gesignaleerd worden.

GS-reactie: De opzet in het recente uitvoeringsprogramma IBT is dat toezicht (incl. financieel toezicht) regelmatig geëvalueerd wordt en zo nodig bijsturing plaatsvindt

Overwegingen voor GS

5. Bepaal gewenste en noodzakelijke diepgang van het toezicht - en de daarvoor benodigde capaciteit en expertise - om toekomstige problemen vroegtijdig te kunnen signaleren.

GS-reactie: Er wordt samengewerkt met Overijssel en binnen het vakberaad. Dit wordt gehandhaafd en waar mogelijk uitgebreid. De mogelijkheid om kennis in te zetten bij gemeenten wordt begrensd door uitgangspunten openbare informatie en vertrouwen.

Overwegingen voor GS

6. Informeer de gemeenteraad proactiever over (de resultaten van) financieel toezicht

GS-reactie: GS zijn het eens dat betrekken raad belangrijk is, maar zij hoort die verantwoordelijkheid zelf te nemen. Rol van provincie als toezichthouder kan niet overgaan in rol van adviseur.

Overwegingen voor GS

7. Intensiveer de contacten met accountants en interne beleidsafdelingen

GS-reactie: Contacten interne afdelingen zijn reeds geïntensiveerd en vakberaad spreekt momenteel met platform accountants. Uitgangspunt blijft echter dat toezicht werkt met openbare informatie.

Overwegingen voor GS

8. Faciliteer proactief het contact tussen gemeenten onderling om gegevens en best practices uit te wisselen.

GS-reactie: Ambitie is om kennis bij IBT te ontsluiten. Daarbij wordt aansluiting gezocht met deze aanbeveling. Momenteel biedt de Databank financieel toezicht veel informatie aan gemeenten voor onderlinge vergelijking.

Voor verdere informatie en vragen:

Rekenkamer Oost-Nederland

telefoonnummer: 0570-665800

Nienke van der Beek

n.vanderbeek@rekenkameroost.nl

Suzanne Spenkelink

s.spenkelink@rekenkameroost.nl